

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/244/2022
Identifikačné číslo spisu:	7716215264
Dátum vydania rozhodnutia:	29.01.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Martina Valentová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:7716215264.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne T. E., U., I. R. XXX/XX (právnej nástupkyne neb. Ing. U. X., zomrelého XX. D. XXXX) proti žalovaným 1/ M. M., U., H. XXX/XX, 2/ M. I., U., H. XXX/XX, 3/ L. M., M. XXX (právnym nástupcom neb. L. M., zomrelej XX. U. XXXX) o neplatnosť závetu, vedenom na Okresnom súde Michalovce pod sp. zn. 19C/241/2016, o dovolaní pôvodnej žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 09. februára 2022 sp. zn. 9Co/34/2021, takto

rozhodol:

V dovolacom konaní pokračuje s dedičom pôvodného žalobcu neb. Ing. U. X., narodeného XX. O. XXXX, zomrelého XX. D. XXXX, naposledy bývajúceho v U., Čsl. R. XXX/XX T. E., narodenou XX. Y. XXXX, U., I. R. XXX/XX a s dedičmi pôvodnej žalovanej neb. L. M., narodenej XX. I. XXXX, zomrelej XX. U. XXXX, naposledy bývajúcej v U., H. XXX/XX, M. M., narodeným XX. D. XXXX, U., H. XXX/XX, M. I., narodenou XX. L. XXXX, U., H. XXX/XX, L. M., narodeným XX. R. XXXX, M. XXX.

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobkyňa má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Michalovce (ďalej len „prvostupňový súd“ alebo „súd prvej inštancie“) v poradí druhým rozsudkom z 18. novembra 2020, č.k. 19C/241/2016-583, zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal určenia neplatnosti právneho úkonu, a to závetu podpísaného W. X., narodenou XX. R. XXXX a zomrelou XX. R. XXXX formou notárskej zápisnice spisanej na Notárskom úrade v Michalovciach dňa 23. februára 2016 notárkou JUDr. Alexandrou Palovčíkovou pod sp. zn. N 127/2016 (výrok I.). O trovách konania rozhodol tak, že žalovanej priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100% (výrok II.).

1.1. Vychádzajúc z ustanovenia § 137 písm. c) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v

znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“ alebo „Civilný sporový poriadok“) a na základe vykonaného dokazovania mal za preukázané, že žalobca má na požadovanom určení naliehavý právny záujem, keďže poručiťka zanechala závet, ktorého neplatnosť žalobca v tomto konaní napadol a ktorý dedičské právo k časti majetku priznal žalovanej. Pričom po zohľadnení dôvodov zrušujúceho uznesenia odvolacieho súdu sa zaoberal posúdením závetu z hľadiska § 38 ods. 2 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „OZ“ alebo „Občiansky zákonník“) a teda, či poručiťka pri tomto právnom úkone netrpela takou duševnou poruchou, ktorá ju pre tento právny úkon robila neschopnou. Strany sporu po zrušení rozsudku odvolacím súdom ďalšie dokazovanie nenavrhli a súd prvej inštancie po opätovnom posúdení vykonaných dôkazov nedospel k inému záveru ako k tomu, že žalobu je potrebné ako nedôvodnú zamietnuť.

1.2. Súd prvej inštancie v podstatnom uviedol, že nepochybuje o tom, že nebohá mala množstvo vážnych diagnóz, avšak nebolo v konaní preukázané, že by pre ne nebola spôsobilá na právne úkony. Napriek vyjadreniu ošetrovujúcich lekárov nie je možné bez jednoznačného dôkazu podľa názoru prvoinštančného súdu konštatovať, že by takéto ich vnímanie nebohej bolo spôsobilé spochybniť jej schopnosť vykonať právny úkon spísania závetu. Z konania nebohej poručiťky bolo zrejmé, že ak aj počas života deklarovala ako naloží so svojim majetkom pre prípad smrti tak, ako uvádzal žalobca, tento názor evidentne zmenila. Jej konanie má logickú nadväznosť, pretože ako vypovedala notárka, z právneho hľadiska jej vysvetlila dôsledky dedenia bez závetu a so závetom. Dôsledkom vysvetlenia bolo vyjadrenie nebohej, že by nerada nechala svoj majetok štátu (ak by neboli žiadni dedičia) alebo príbuzní manžela (ak by zomrela bez závetu). Aj sám žalobca deklaroval v tomto smere dohody medzi nimi. Je nepravdepodobné, že by poručiťka počas svojho života nebola poučená o dedičskom práve tak, ako ju poučila notárka ako odborne spôsobilá osoba. Kroky nebohej svedčia o konaní osoby, ktorá z vysvetlenia notárky pochopila, aké sú účinky dedenia podľa zákona a aké podľa závetu, preto sa rozhodla zanechať svoj majetok žalovanej ako svojej najbližšej príbuznej. Podľa súdu prvej inštancie takéto konanie poručiťky teda svedčí o tom, že racionálne rozmýšľala a bola si vedomá dôsledkov právneho úkonu, ktorý vykonala.

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobcu rozsudkom z 09. februára 2022, č.k. 9Co/34/2021 - 690 (ďalej aj „napadnuté odvolacie rozhodnutie“) rozsudok súdu prvej inštancie v zmysle § 388 CSP zmenil tak, že závet podpísaný W. X., narodenou XX. R. XXXX a zomrelou XX. R. XXXX, urobený formou notárskej zápisnice spísanej na Notárskom úrade v Michalovciach dňa 23. februára 2016 notárkou JUDr. Alexandrou Palovčíkovou pod sp. zn. N 127/2016, Nz 5989/2016, NCRZa 1044/2016 je neplatný (výrok I.) a zároveň priznal žalobcovi nárok na náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania v celom rozsahu (výrok II.).

2.1. V odôvodnení rozhodnutia poukázal na to, že záver súdu prvej inštancie ohľadom nepreukázania neplatnosti predmetného závetu z hľadiska aplikácie § 38 ods. 2 OZ, a to najmä na základe záveru znaleckého posudku č. XX/XXXX znaleckej organizácie P., predloženého žalovanou, ktorý pokladal za rozhodujúci oproti záverom ostatných znaleckých posudkov, považoval odvolací súd za nesprávny, nakoľko nezodpovedá výsledkom vykonaného dokazovania, pričom súdu prvej inštancie zároveň vytkol, že nerešpektoval ani už prv prezentovaný právny názor odvolacieho súdu v súvislosti s hodnotením dôkazov, ktorý je v zmysle § 391 ods. 2 CSP pre súd nižšieho stupňa záväzný. Podľa odvolacieho súdu závery znaleckej organizácie tam prijaté nie sú náležité odôvodnené a podložené konkrétnym odborným posúdením. Napriek tomu, že ide o úplne odlišný záver, v porovnaní so skôr vykonanými znaleckými posudkami, z ktorých bol jeden kontrolný, tento svoj odlišný záver žiadnym relevantným spôsobom nevysvetlila, čo vzbudzuje vážne pochybnosti o dôveryhodnosti tohto znaleckého posudku. Na základe týchto úvah preto odvolací súd vyhodnotil tento dôkaz ako nedôveryhodný.

2.2. Konštatoval, že z vykonaného dokazovania jednoznačne vyplýva záver, že nebohá poručiťka v čase spísania závetu trpela takou duševnou poruchou, v dôsledku ktorej nedokázala posúdiť následky svojho konania ani svoje konanie ovládať, keďže bola ľahko ovplyvniteľná. Tento záver odvolacieho súdu vychádza predovšetkým z posudku č. XX/XXXX vypracovaného I. - znaleckou organizáciou psychiatrickou, spol. s r.o., jeho doplnenia znalcom Doc. MUDr. C. Y., PhD. pri výpovedi, znaleckého posudku znalkyne MUDr. U. M., lekára, psychiatra, výsluchu tejto znalkyne a tiež doplnku k znaleckému posudku č. XX/XXXX I. - znaleckej organizácie psychiatrickej spol. s r.o. č. XX/XXXX., ktoré znalecké posudky boli urobené na základe podrobných a úplných zdravotných záznamov

poručiťky W. X., ktorými znalci pri vyhotovení týchto znaleckých posudkov, ale aj pri svojich výpovediach disponovali.

2.3. Odvolací súd mal za to, že úvahy súdu prvej inštancie o tom, že „konanie poručiťky W. X. malo logickú nadväznosť, že kroky nebohej svedčia o konaní osoby, ktorá z vysvetlenia notárky pochopila, aké účinky dedenia podľa zákona a podľa závetu sú a slobodne sa rozhodla zanechať svoj majetok žalovanej ako svojej najbližšej príbuznej“ sú bez akéhokoľvek právneho základu, keďže súd prvej inštancie týmito svojimi úvahami zodpovedá odborné otázky, na ktorých zodpovedanie sú spôsobilí len znalci z príslušného odvetvia. Výslovenie akýchkoľvek odborných záverov neprináleží súdu. Odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie podľa odvolacieho súdu preto vykazuje znaky svojvôle.

2.4. Záverom odvolací súd dodal, že súd prvej inštancie správne vyhodnotil výpoveď notárky JUDr. Alexandry Palovčíkovej ako vierohodnú, avšak nejde o odborne spôsobilú osobu v oblasti lekárskej vedy, preto je jej výpoveď pre zodpovedanie odborných otázok bez právneho významu.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná (ďalej aj „dovolaťka“) dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzovala z § 420 písm. f) CSP, ako i z § 421 ods. 1 písm. b) a c) CSP, žiadajúc, aby dovolací súd zrušil napadnutý rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie a priznal žalovanej nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu. Alternatívne navrhla, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zmenil tak, že potvrdí rozsudok súdu prvej inštancie a prizná žalovanej nárok na náhradu trov odvolacieho a dovolacieho konania v plnom rozsahu. Žalovaná zároveň žiadala, aby dovolací súd odložil vykonateľnosť rozhodnutí súdov nižšej inštancie v zmysle § 444 ods. 1 CSP, a to so zreteľom na neprejednané dedičstvo po poručiťke W. X..

3.1. Porušenie práva na spravodlivý proces dovolaťka v podstatnom videla v nedostatku riadneho odôvodnenia napadnutého rozhodnutia, keď sa v ňom odvolací súd nevysporiadal, resp. nesprávne vysporiadal s podstatnými skutočnosťami a nedal odpoveď na otázku, na základe akých skutočností dospel k inému názoru ako vo svojich predchádzajúcich dvoch rozsudkoch súd prvej inštancie, v dôsledku čoho je rozhodnutie odvolacieho súdu nepreskúmateľné. Mala za to, že odvolací súd iba formálne, bez posúdenia ďalších okolností, ktoré mali pôvod vo vykonanom dokazovaní pred súdom prvej inštancie, rozhodol rozdielne ako súd prvej inštancie vo svojich dvoch predchádzajúcich rozhodnutiach a v rozpore s vykonanými dôkazmi. V tejto súvislosti poukázala na body 37., 39. a 42. odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu, ako aj na písomné stanovisko splnomocneného právneho zástupcu z 02. februára 2021 pre Krajský súd v Košiciach.

3.2. Záverom vo všeobecnosti zdôraznila, že dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorým odvolací súd konštatoval nespôsobilosť poručiťky na zriadenie závetu vo forme notárskej zápisnice dňa 23. februára 2016 bez zistenia konkrétnej duševnej poruchy poručiťky W. X., a to trvalej a zistenej bez akýchkoľvek pochybností, záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu nebola vyriešená, resp. je dovolacím súdom riešená rozdielne.

4. Žalobca sa vo vyjadrení k dovolaniu nestotožnil s dovolacou argumentáciou žalobkyne a žiadal, aby dovolací súd podané dovolanie zamietol ako nedôvodné.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP) z obsahu spisu zistil, že žalobca Ing. U. X., narodený XX. O. XXXX, zomrel XX. D. XXXX a žalovaná L. M., narodená XX. I. XXXX, zomrela XX. U. XXXX, t. j. počas prebiehajúceho dovolacieho konania.

6. Z uznesenia vydaného dňa 01. augusta 2023 notárom JUDr. Vladimírou Halajovou, LL.M ako súdnym komisárom sp. zn. 19D/376/2023, Dnot 103/2023 vyplýva, že dedičské konanie po poručiťke L. M. bolo zastavené vzhľadom na to, že nezanechala žiaden majetok. Zákonnými dedičmi po poručiťke sú jej pozostalý manžel a deti: M. M., narodený XX. D. XXXX, U., H. XXX/XX, M. I., narodená XX. L. XXXX, U., H. XXX/XX, L. M. narodený XX. R. XXXX, M..

7. Z uznesenia vydaného dňa 25. apríla 2024 notárom JUDr. Vladimírou Halajovou, LL.M ako súdnym komisárom sp. zn. 21D/740/2023, Dnot 225/2023 vyplýva, že dedičkou zo závetu po poručiťovi Ing. U. X. je: T. E., narodená XX. Y. XXXX, U., I.. R. XXX/XX.

8. Na základe uvedeného najvyšší súd rozhodol v zmysle § 63 ods. 2 v spojení s § 438 ods. 1 CSP o pokračovaní v dovolacom konaní s právnymi nástupcami zomrelej žalovanej a s právnou nástupkyňou zomrelého žalobcu.

9. Najvyšší súd po zistení, že dovolanie podala strana sporu v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania a bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť.

10. Podľa § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

11. Podľa § 420 písm. f) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

12. Podľa § 431 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (ods. 1). Dovolač dôvod sa vymedzí tak, že dovolaateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (ods. 2).

Dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP

13. V súvislosti s dovolaním podľa § 420 písm. f) CSP pôvodná žalovaná namietala nedostatočné odôvodnenie napadnutého odvolacieho rozhodnutia (bod 3.1.).

14. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nie je významný subjektívny názor dovolaateľky tvrdiacej, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (1Cdo/42/2017, 2Cdo 20/2017, 3Cdo/41/2017, 4Cdo/131/2017, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/73/2017). Dovolač súd preto aj v danom prípade skúmal opodstatnenosť argumentácie žalobkyne, že v konaní došlo k ňou tvrdenej vade zmätočnosti.

15. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

16. Žalovanou stranou namietaná nepreskúmateľnosť napadnutého odvolacieho rozhodnutia má priamu spojitosť predovšetkým s riadnym odôvodnením súdneho rozhodnutia. Podľa stabilizovanej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (IV. ÚS 14/07). Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (napr. III. ÚS 107/07). V prípade, keď právne závery súdu z vykonaných skutkových zistení v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplyvajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd (I. ÚS 243/07). Súd by mal byť preto vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení koherentný, t.j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver. Súčasne musí dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda inými slovami na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís došiel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé (I. ÚS 243/07, I. ÚS 155/07, I. ÚS 402/08).

17. Aj najvyšší súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach, práve pod vplyvom judikatúry ESĽP a ústavného súdu, zaujal stanovisko, že medzi práva strany civilného procesu na zabezpečenie spravodlivej ochrany jeho práv a právom chránených záujmov patrí nepochybne aj právo na spravodlivý proces a že za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť je totiž odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá so všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj so špecifickými námietkami strany sporu. Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej sa strane sporu (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo, aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

18. V danom prípade dovolací súd došiel k záveru, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu spĺňa náležitosti odôvodnenia rozhodnutia (§ 393 ods. 2 v spojení s § 220 ods. 2 CSP), a preto ho nemožno považovať za nepreskúmateľné či nedostatočne odôvodnené. Odôvodnenie rozsudku zodpovedá základnej (formálnej) štruktúre odôvodnenia rozhodnutia. Súslednosti jednotlivých častí odôvodnenia a ich obsahové (materiálne) náplne zakladajú súhrnne ich zrozumiteľnosť aj všeobecnú interpretačnú presvedčivosť. Z odôvodnenia rozsudku vyplýva vzťah medzi skutkovými zisteniami aj úvahami pri hodnotení dôkazov

na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. V hodnotení skutkových zistení neabsentuje žiadna relevantná skutočnosť alebo okolnosť. Argumentácia odvolacieho súdu je koherentná a jeho rozhodnutie konzistentné, logické a presvedčivé, premisy v ňom zvolené, aj závery, ku ktorým na ich základe došiel, sú prijateľné pre právnickú aj laickú verejnosť. Z odôvodnenia rozhodnutia krajského súdu je zrejmé, na základe čoho došiel k záveru o potrebe vyhovieť žaloby pôvodného žalobcu.

19. Odvolací súd sa v odôvodnení najprv zaoberal procesnou situáciou o nesprávnych skutkových zisteniach súdu prvej inštancie, preto dokazovanie v potrebnom rozsahu zopakoval. Po poukázaní na závery uvedené v skoršom zrušujúcom rozhodnutí odvolacieho súdu v danej veci, podrobne prezentoval vykonané dokazovanie za účelom posúdenia odbornej otázky, či poručiťka v čase spísania závetu trpela duševnou poruchou, v dôsledku ktorej nedokázala posúdiť následky svojho konania, ani svoje konanie ovládať. Považoval za nesprávny záver súdu prvej inštancie, ktorý sa priklonil k záveru znaleckého posudku č. XX/XXXX znaleckej organizácie P. predložený žalovanou a k výpovedi notárky,

pričom prvoinštančný súd nerešpektoval vyslovený právny názor odvolacieho súdu v súvislosti s hodnotením dôkazov. Odvolací súd vysvetlil dôvody pre ktoré treba vychádzať pri zodpovedaní otázky či v čase spísania závetu trpela poručiiteľka duševnou poruchou, ktorá ju robila na spísanie takéhoto závetu neschopnou, zo záverov znaleckého posúdenia. Ďalej odvolací súd zhodnotil znalecký posudok č. XX/XXXX, ktorý po podrobnej analýze považoval za nedôveryhodný, poukázal na doplnok k znaleckému posudku č. XX/XXXX I. - znaleckej organizácie, psychiatrickej, s.r.o. Odvolací súd prezentoval záver, že nebohá poručiiteľka v čase spísania závetu trpela takou duševnou poruchou, v dôsledku ktorej nedokázala posúdiť následky svojho konania ani svoje konanie ovládať, keďže bola ľahko ovplyvniteľná. Tento záver odvolacieho súdu vychádza predovšetkým z posudku č. XX/XXXX vypracovaného I. - znaleckou organizáciou psychiatrickou, spol. s r.o., jeho doplnenia znalcom Doc. MUDr. C. Y., PhD. jeho výpovedi, znaleckého posudku znalkyne MUDr. U. M., lekára, psychiatra, výsluchu tejto znalkyne a tiež doplnku k znaleckému posudku č. XX/XXXX I. - znaleckej organizácie psychiatrickej spol. s r. o. č. XX/XXXX, ktoré znalecké posudky boli urobené na základe podrobných a úplných zdravotných záznamov poručiiteľky W. X., ktorými znalci pri vyhotovení týchto znaleckých posudkov, ale aj pri svojich výpovediach disponovali. Napokon sa odvolací súd vyjadril prečo výpoveď notárky JUDr. Alexandry Palovčíkovej v súvislosti so zodpovedaním odborných otázok vyhodnotil bez právneho významu. V závere odôvodnenia odvolací súd reflektoval nesprávne konkrétne úvahy prvoinštančného súdu.

20. Dovolateľka vo vzťahu k námietke nespreskúmateľnosti namietla, že rozhodnutie je v bode 42. odôvodnenia nespreskúmateľné, pretože nedáva odpoveď na otázku, akou psychickou poruchou trpela poručiiteľka, ktorá ju robila nespôsobilou pre zriadenie závetu.

20.1. Odvolací súd v bode 42. odôvodnenia zhrnul, že „nebohá poručiiteľka v čase spísania závetu trpela takou duševnou poruchou, v dôsledku ktorej nedokázala posúdiť následky svojho konania ani svoje konanie ovládať, keďže bola ľahko ovplyvniteľná. Tento záver odvolacieho súdu vychádza predovšetkým z posudku č. XX/XXXX vypracovaného I. - znaleckou organizáciou psychiatrickou, spol. s r.o., jeho doplnenia znalcom Doc. MUDr. C. Y., PhD. pri výpovedi, znaleckého posudku znalkyne MUDr. U. M., lekára, psychiatra, výsluchu tejto znalkyne a tiež doplnku k znaleckému posudku č. XX/XXXX I. - znaleckej organizácie psychiatrickej spol. s r. o. č. XX/XXXX, ktoré znalecké posudky boli urobené na základe podrobných a úplných zdravotných záznamov poručiiteľky W. X., ktorými znalci pri vyhotovení týchto znaleckých posudkov, ale aj pri svojich výpovediach disponovali". Zároveň však v inej časti odôvodnenia, v bode 24., odvolací súd uviedol, že „vypočutý znalec Doc. MUDr. C. Y., PhD., ktorý pri svojej výpovedi doplnil znalecký posudok v tom smere, že nebohej poručiiteľke stanovil diagnózu podľa medzinárodnej kvalifikácie chorôb 10 revízia platná od 01. 01. 1994, kód F06.9, ktorá znie: nešpecifikovaná organická duševná porucha pri poškodení a dysfunkcii mozgu a somatickom ochorení. Znalec pri svojej výpovedi o. i. uviedol, že vôľové procesy pri tak závažnej dysfunkcii mozgu zistenej u poručiiteľky sú veľmi ovplyvniteľné. Vôľový proces v tak závažnej perióde, ktorá sa volá rozhodovacia fáza vôľového procesu je veľmi postihnutý, znížený až vymiznutý. Pri takejto dysfunkcii mozgu je osoba výrazne ovplyvniteľná, takže táto skutočnosť vplýva na jej rozhodovanie a na spôsobilosť k právnym úkonom. Pri takejto dysfunkcii, konkrétne u poručiiteľky sa jednalo o difúzne poškodenie, teda celý mozog bol zasiahnutý. Takže všetky procesy, všetky úkony, ktoré mozog robí u zdravého človeka, boli znížené až vymiznuté. Okrem uvedeného, v bode 25. odôvodnenia odvolací súd k znaleckému posudku súdom ustanovenej znalkyne MUDr. U. M. konštatoval, že „znalkyňa sa stotožnila s psychiatrickou diagnózou určenou spomínaným znaleckým posudkom, detailne vysvetlenou Doc. MUDr. Y., PhD. Vo svojej výpovedi pred súdom".

20.2. Dovolací súd je názoru, že odvolací súd sa primeraným spôsobom zaoberal diagnózou resp. duševnou poruchou poručiiteľky, vychádzajúc zo záverov znalcov, pre existenciu ktorej bol odôvodnený záver odvolacieho súdu, že nebohá poručiiteľka v čase spísania záveru trpela duševnou poruchou, v dôsledku ktorej nedokázala posúdiť následky svojho konania ani svoje konanie ovládať, keďže bola ľahko ovplyvniteľná.

21. Na základe uvedeného možno konštatovať, že odvolací súd neopomenul vziať do úvahy žiadnu z (rozhodných) namietaných skutočností v odvolaní, či skutočností, ktoré v konaní vyšli najavo, z uvedeného je zrejmé, z akých dôvodov odvolací súd zmenil rozhodnutie súdu prvej inštancie a podľa

názoru dovolacieho súdu má odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu všetky náležitosti v zmysle § 393 CSP. Za procesnú vadu konania podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že žalovaná sa s rozhodnutím odvolacieho súdu nestotožňuje a že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa jej predstáv. Samotná skutočnosť, že dovolateľka so skutkovými a právnymi závermi vyjadrenými v odôvodnení rozhodnutia odvolacieho súdu nesúhlasí a nestotožňuje sa s nimi, nemôže sama osebe viesť k založeniu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, pretože do práva na spravodlivý proces nepatrí právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ním predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jeho vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne dožadovať sa ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 98/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

22. Dovolací súd zdôrazňuje, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené stranou sporu, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, stačí na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03). Súd v opravnom konaní nemusí dať odpoveď na všetky námietky uvedené v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú (podľa názoru súdu) podstatný význam pre rozhodnutie o odvolaní a zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktoré je predmetom preskúmania v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05). Neostáva preto nič iné, než konštatovať, že v prejednávanej veci boli z tohto pohľadu odvolacím súdom splnené ústavnoprávne nároky kladené na odôvodnenie súdneho rozhodnutia.

23. Pokiaľ dovolateľka podaným dovolaním brojila proti skutkovému stavu zistenému nižšími súdmi, ani namietaná okolnosť nedostatočne zisteného skutkového stavu v zásade nezakladá vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP. Na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd, a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porov. I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP, avšak ani tieto vady v prejednávanej veci nezistil.

24. So zreteľom na uvádzané dovolací súd uzatvára, že dovolanie nie je podľa § 420 písm. f) CSP prípustné.

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. b) a c) CSP

25. V zmysle § 421 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP).

26. Aj v prípade dovolania podaného podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP musí ísť o otázku právnú, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. V dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. b) CSP, by dovolateľ mal a) konkretizovať právnú otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b) vysvetliť potrebu, aby dovolací súd ako najvyššia súdna autorita túto otázku vyriešil a c) uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená.

27. Dovolateľka, poukazujúc na ustanovenie § 421 ods. 1 písm. b) resp. c) CSP namieta nesprávne právne posúdenie v tom, že odvolací súd konštatoval (post mortem) nespôsobilosť poručiťky na zriadenie závetu vo forme notárskej zápisnice 23. februára 2016 bez zistenia konkrétnej duševnej poruchy poručiťky, a to trvalej a bez akýchkoľvek pochybností (bod 3.2.).

28. V otázke existencie duševnej poruchy poručiťky odvolací súd na základe vykonaného dokazovania dospel k jednoznačnému záveru, že nebohá poručiťka v čase spísania závetu trpela takou duševnou poruchou, v dôsledku ktorej nedokázala posúdiť následky svojho konania ani svoje konanie ovládať, keďže bola ľahko ovplyvniteľná. Tento záver odvolacieho súdu vychádza predovšetkým z posudku č. XX/XXXX. vypracovaného I. - znaleckou organizáciou psychiatrickou, spol. s r.o., jeho doplnenia znalcom Doc. MUDr. C. Y., PhD. jeho výpovedi, znaleckého posudku znalkyne MUDr. U. M., lekára, psychiatra, výsluchu tejto znalkyne a tiež doplnku k znaleckému posudku č. XX/XXXX I. - znaleckej organizácie psychiatrickej spol. s r. o. č. XX/XXXX, ktoré znalecké posudky boli urobené na základe podrobných a úplných zdravotných záznamov poručiťky, ktorými znalci pri vyhotovení týchto znaleckých posudkov, ale aj pri svojich výpovediach disponovali (bod 42. odôvodnenia napadnutého rozhodnutia). Znalec stanovil diagnózu - nešpecifikovaná organická duševná porucha pri poškodení a dysfunkcii mozgu a somatickom ochorení, tiež konštatoval, že rozhodovacia fáza vôľového procesu je veľmi postihnutá, znížená až vymiznutá, pri takejto dysfunkcii mozgu je osoba výrazne ovplyvniteľná, takže táto skutočnosť vplýva na jej rozhodovanie a na spôsobilosť k právnym úkonom. Podľa znalca u poručiťky sa jednalo o difúzne poškodenie, teda celý mozog bol zasiahnutý, takže všetky procesy, všetky úkony, ktoré mozog robí u zdravého človeka, boli znížené až vymiznuté. Vzhľadom na uvedené možno nepochybne konštatovať, že v konaní bolo preukázané, že poručiťka v čase vyhotovenia závetu konala v duševnej poruche, ktorá ju robila pre tento úkon neschopnou a odvolací súd vyslovil jeho neplatnosť. Z uvedeného možno dovodiť, že dovolateľka položenou otázkou nereflektovala ustálený skutkový základ (ktorý ani odvolací súd nie je v zásade oprávnený prehodnocovať - § 442 CSP) a jej zodpovedanie by pre meritórne rozhodnutie nemalo žiadnu právnu relevanciu. Za tohto stavu je nastolená otázka iba hypotetická. Je pritom potrebné zdôrazniť, že cieľom civilného sporového konania (aj pred dovolacím súdom) je poskytnúť reálnu ochranu právam, nie riešiť teoretické či hypotetické otázky, ktorých výsledok sa nijako nepremietne do právnej sféry procesných strán. Predložená dovolacia argumentácia tak nepredstavuje vymedzenie kardinálnej právnej otázky spôsobom predpokladaným v § 421 ods. 1 písm. b) CSP v spojení s § 432 ods. 2 CSP.

29. Z dovolania vyplýva i vyvodzovanie prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. c) CSP.

30. Podľa § 421 ods. 1 písm. c) CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

31. V preskúmvanej veci, vo vzťahu k uplatnenému dovolaciemu dôvodu podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. c) CSP žalovaná nevymedzuje právnu otázku, neuvádza v tejto súvislosti rozdielnu rozhodovaciu prax dovolacieho súdu. Ani pri posudzovaní daného dovolacieho dôvodu dovolateľky podľa obsahu tohto mimoriadneho opravného prostriedku (§ 124 ods. 1 CSP) však z neho nevyplýva, konkrétne ktorou „právnou“ otázkou (dovolacím súdom riešenou a rozhodovanou dovolacím súdom rozdielne) bola podľa jej názoru založená prípustnosť ňou podaného dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. c) CSP. V dôsledku nevymedzenia právnej otázky relevantnej v zmysle tohto ustanovenia neboli dané predpoklady pre uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu.

32. Pokiaľ by dovolací súd absenciu konkrétne vymedzenej právnej otázky nezohľadnil a napriek tomu by pristúpil aj k posúdeniu dôvodnosti podaného dovolania, uskutočnil by procesne neprípustný bezbrehý dovolací prieskum priečiaci sa cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 CSP (porovnaj 1Cdo/23/2017, 2Cdo/117/2017, 3Cdo/6/2017, 4Cdo/95/2017, 7Cdo/140/2017, 8Cdo/78/2017). Ak by bez ohľadu na neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu [a na tom základe ho (dokonca) prípadne zrušil], porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (II. ÚS 172/03).

33. Podľa § 447 CSP dovolací súd odmietne dovolanie, ak a/ bolo podané oneskorene, b/ bolo podané neoprávnenou osobou, c/ smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné, d/ nemá náležitosti podľa § 428, e/ neboli splnené podmienky podľa § 429 alebo f/ nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi alebo ak dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až 435.

34. Dovolaciemu súdu za opísanej situácie preto neostalo iné, než dovolanie, ktorým bola neopodstatnene vytknutá tzv. zmätočnosťná vada podľa § 420 písm. f) CSP odmietnuť ako neprípustné (§ 447 písm. c) CSP) a v časti, v ktorej sa namietalo nesprávne právne posúdenie veci s ním naložiť rovnako pre nevymedzenie uplatneného dovolacieho dôvodu spôsobom predpokladaným v ustanoveniach §§ 431 až 435 (§ 447 písm. f) CSP).

35. Najvyšší súd nezistil splnenie podmienok pre odklad vykonateľnosti (dovoláním) napadnutého rozhodnutia v zmysle ustanovenia § 444 ods. 1 CSP a v súlade s ustálenou praxou dovolacieho súdu o tom nevydal samostatné rozhodnutie (pozri napr. rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/144/2019, 7Cdo/129/2020 alebo 2Cdo/91/2021).

36. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania o dovolaní najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

37. Toto uznesenie bolo prijaté senátom najvyššieho súdu pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.